

7. Overzicht van de activiteiten en rapport activiteiten bureau | *Bilan des activités de l'association et Rapport d'activités du bureau*

Zie toespraak van de voorzitter en activiteitenverslag. *Voir allocution du président et rapport d'activités.*

8. Benoeming van een nieuwe hoofdredacteur | *Désignation d'un nouvel éditeur en chef*

Wij zijn verheugd te kunnen aankondigen dat Fons Verheyde is gekozen als onze nieuwe hoofdredacteur. *Nous avons le plaisir d'annoncer que la candidature de Fons Verheyde a été retenue. Fons est notre nouvel éditeur en chef.*

9. Overzicht geplande activiteiten voor 2022 | *Activités en 2022*

- Op zaterdag 26 maart 2022 is er een nieuwe editie van de Entomologische studiedag op het KBIN. Deze zal in real-time ter plekke kunnen doorgaan. Er zijn reeds meer dan 70 inschrijvingen.

- Tijdens de week van 27 mei tot en met 4 juni 2022 gaat de volgende editie van de Insectenweek door. Hoogtepunt wordt een insectenstand op NERDLAND. Peter Berx geeft verdere uitleg en doet een oproep tot medewerking.

- Er wordt opgeroepen voorstellen tot excursies door te geven aan de beheerraad of het bureau.

- *Le samedi 26 mars 2022, une nouvelle édition de la Journée d'étude entomologique aura lieu à l'IRSNB. Elle se déroulera en présentiel. Il y a déjà plus de 70 inscriptions.*

- *La prochaine édition de la Semaine des insectes se déroulera du 27 mai au 4 juin 2022. Le point fort sera un stand d'insectes sur NERDLAND. Peter Berx fournit des explications complémentaires et appelle à la coopération.*

- *Nous invitons les membres à transmettre des propositions d'excursions au conseil d'administration ou au bureau.*

10. Varia | Divers

Marc Pollet haalt aan dat er naast zijn eigen staalnames heel weinig nieuwe reststalen in de Residue collectie van de vereniging zijn bijgekomen. Hij legt uit dat er enkel voordelen zijn aan het deponeren van rest-stalen in de collecties van het KBIN. Wouter Dekoninck geeft aan dat er in de eerste weken van 2022 meerdere bezoekers de restfracties zijn komen consulteren en dat er ook nieuwe restfracties zijn toegevoegd.

Marc Pollet souligne qu'en dehors de son propre échantillonnage, très peu de nouveaux échantillons résiduels ont été ajoutés à la collection résiduelle de l'association. Il explique qu'il n'y a que des avantages à déposer des échantillons résiduels dans les collections de l'IRSB. Wouter Dekoninck indique que dans les premières semaines de 2022, plusieurs visiteurs sont venus consulter les fractions résiduelles et que de nouvelles fractions résiduelles ont également été ajoutées.

Agonoscena succincta (Heeger, 1856) new to Belgium

(Hemiptera, Aphalaridae)

Koen LOCK¹ & Frederic GABRYS²

¹ Merelstraat 27, B-9000 Gent (e-mail: Koen_Lock@hotmail.com)

² Leuvensestraat 84, B-3290 Diest (e-mail: fredericgabrys@hotmail.com)

Abstract

The psyllid *Agonoscena succincta* (Heeger, 1856) is reported here for the first time from Belgium. The species was found in Etterbeek on 22.V.2021 on Strong smelling rue (*Ruta graveolens* L.). The rue was grown from seeds and was reared on a roof terrace on the second floor. It can therefore be assumed that *A. succincta* was already living nearby and was probably introduced from the Mediterranean together with its host plant.

Keywords: alien species, Belgian fauna, Psylloidea, *Ruta graveolens*

Samenvatting

De bladvlo *Agonoscena succincta* (Heeger, 1856) wordt hier voor het eerst gemeld in België. De soort werd gevonden in Etterbeek op 22.V.2021 op Wijnruit (*Ruta graveolens* L.). De Wijnruit werd opgekweekt uit zaden en werd gehouden op een dakterras op de tweede verdieping. Daaruit kan worden afgeleid dat *A. succincta* al in de buurt aanwezig was, waarschijnlijk geïntroduceerd uit het Middellands Zeegebied samen met zijn waardplant.

Résumé

Le psylle *Agonoscena succincta* (Heeger, 1856) est rapporté ici pour la première fois de Belgique. L'espèce a été trouvée à Etterbeek le 22.V.2021 sur la Rue des jardins (*Ruta graveolens* L.). La Rue des jardins a été cultivée à partir de graines sur un toit-terrasse au deuxième étage. On peut en déduire qu'*A. succincta* était déjà présent dans les environs, probablement introduit de la région méditerranéenne avec sa plante hôte.

Introduction

Psyllids or jumping plant lice (Hemiptera: Sternorrhyncha: Psylloidea) are small (1-12 mm) phytophagous insects sucking phloem sap from vascular plants. Most species are host-specific, being restricted to one or a few closely related host plants (BURCKHARDT *et al.*, 2014). Psyllids are a small group of nearly 4.000 species worldwide. Almost 400 species have been found in Europe (BURCKHARDT, 2013). Psyllids are currently classified into seven families (BURCKHARDT *et al.*, 2021), five of which have been observed in Belgium: Aphalaridae, Carsidaridae, Liviidae, Psyllidae and Trioziidae.

Currently, 68 psyllid species are known from Belgium (BAUGNÉE *et al.*, 2002; BAUGNÉE, 2003, 2013; SOORS *et al.*, 2021). Four of these were introduced to Belgium and are considered as alien species: (1) *Cacopsylla fulguralis* (Kuwayama, 1908) is a species from eastern Asia, that

was introduced with its host plants from the genus *Elaeagnus* L.; (2) *Cacopsylla rhododendri* (Puton, 1871) was also introduced from eastern Asia with its host plants, which belong to the genus *Rhododendron* L.; (3) *Homotoma ficus* (Linnaeus, 1758) was recently found on *Ficus* L., originating from the Mediterranean and (4) *Lauritrioza alacris* (Flor, 1861) also originates from the Mediterranean, its host plants belonging to the genus *Laurus* L. Here, an extra alien species is reported for the first time in Belgium: *Agonoscena succincta* (Heegers, 1856) was found on its Mediterranean host plant Strong smelling rue (*Ruta graveolens* L.).

Material and methods

Because *Agonoscena succincta* (Heeger, 1856) was recently reported from the Netherlands (DEN BIEMAN & HOEKSTRA, 2021), the pictures posted by the second author on the online data portal waarnemingen.be were immediately recognised by the first author. A few collected specimens of *A. succincta* were deposited to the Royal Belgian Institute of Natural Sciences (I.G. 34454).

Results

On 22.V.2021, a large population of *Agonoscena succincta* (Heeger, 1856) was found on Strong smelling rue (*Ruta graveolens* L.), which was growing in flower pots on a roof terrace on the second floor in Etterbeek (Brussels-Capital Region; GPS 50.832, 4.386). The population consisted of hundreds of adults as well as nymphs.

Fig. 1. Imago and nymph of *Agonoscena succincta* (Heeger, 1856). © Koen Lock.

A. succincta (Fig. 1) is a tiny species of only 1.2-1.6 mm and is therefore easily overlooked. The genus has characteristic dark spots along the veins (Fig. 1). Although no other species of this genus have currently been found in Belgium, the host plant is the best diagnostic characteristic.

Discussion

The genus *Agonoscena* Enderlein, 1914 comprises fifteen species (OUVRARD, 2022) of which four occur in Europe. *Agonoscena succincta* (Heeger, 1856) is the first species that has been found in Belgium. *Agonoscena cisti* (Puton, 1882), *Agonoscena pistaciae* Burckhardt & Lauterer, 1989 and *Agonoscena targionii* (Lichtenstein, 1874) all live on pistacio. Since the host plant of *A. succincta* is Strong smelling rue (*Ruta graveolens* L.), the host plant is a great help for identification.

Reliable records of *A. succincta* are available from Austria (type locality), Brasil, Israel, Italy, Slovenia, Spain, the Netherlands and Tunisia (BEN HALIMA KAMEL *et al.*, 2019; BURCKHARDT & LAUTERER, 1989; DEN BIEMAN & HOEKSTRA, 2021; OUVRARD, 2022; SELJAK, 2020; SPODEK *et al.*, 2017). The record from Iraq needs confirmation (OUVRARD, 2022). *A. succincta* is a multivoltine species that has two or three generations and overwinters as second or third instar on its host plant (HODKINSON, 2009; SELJAK, 2020). *A. succincta* has been reported from *Ruta graveolens* (Rutaceae) and also from *Ruta chalepensis* (BURCKHARDT & LAUTERER, 1989; CONCI *et al.*, 1992; SPODEK *et al.*, 2017). On cultivated *Ruta* plants, the psyllid can sometimes be noxious by yellowing, purpling and curling of the leaves (BEN HALIMA KAMEL *et al.*, 2019; CONCI *et al.*, 1993).

Strong smelling rue (*Ruta graveolens* L.), commonly known as rue, common rue or herb-of-grace, is grown as an ornamental plant and herb. It is native to the Mediterranean and south-eastern Europe, but it is now grown throughout the world in gardens, especially for its bluish leaves, and sometimes for its tolerance to hot and dry soil conditions. It is also cultivated as a medicinal herb and to a lesser extent as an insect repellent. In Belgium, it is growing in herb gardens, on old walls and other stony localities, but it is rarely naturalized (VERLOOVE, 2022). It was first collected in Falisolle as early as 1881 (VERLOOVE, 2022) and in the past decades, it was recorded in several widely scattered localities, but often merely ephemeral (<http://waarnemingen.be/soort/view/7382> for an overview). Most records are from dry, sun-exposed walls, occasionally also on dumps, along road verges or as a garden throw-out, but then usually ephemeral (VERLOOVE, 2022).

The observation of *A. succincta* occurred on rue that was grown from seeds. It can thus be deduced that *A. succincta* colonised the plants from somewhere nearby in Brussels. The species was probably introduced from the Mediterranean to Belgium through garden centers together with its host plant Strong smelling rue. In order to check if *A. succincta* was already widespread in Belgium, the species was also looked for in other cities. However, a search on several localities with its host plant in Ghent did not yet result in any further records. This is also the case in Liège, where a few plants have been monitored since 2020 at the 'Ferme de la Vache' (obs. J.-Y. Baugnée). Nevertheless, looking closely on rue for this tiny psyllid in other places in Belgium will probably result in additional observations.

References

- BAUGNÉE J.-Y., 2003. - Sur la présence en Belgique du Cicadellidae *Kyboasca maligna* (Walsh, 1862) et du Psyllidae *Cacopsylla fulguralis* (Kuwayama, 1907) (Hemiptera Homoptera). *Bulletin S.R.B.E./K.B.V.E.*, 139: 72–73.
- BAUGNÉE J.-Y., 2013. - *Trioza cerastii* (Linnaeus, 1758) et *Trioza proxima* Flor, 1861: deux psylles cécidogènes observés récemment en Belgique (Hemiptera: Triozidae). *Bulletin S.R.B.E./K.B.V.E.*, 149: 51–56.
- BAUGNÉE J.-Y., BURCKHARDT D. & FASSOTTE C., 2002. - Les hémiptères Psylloidea de Belgique: état des connaissances et liste actualisée. *Bulletin de l'institut royal des sciences naturelles de Belgique, Biologie*, 72(suppl.): 125–127.
- BEN HALIMA KAMEL M., MDELLEL L., ZOUARI S., ADOUANI R. & GERMAIN J.F., 2019. - *Agonosceca succincta* (Heeger, 1856) (Hemiptera, Aphalaridae): a first record for Tunisia and Africa. *Bulletin OEPP/EPPO Bulletin*, 2019: 1–3.
- BURCKHARDT D., 2013. - *Fauna Europaea version 2.6.2*. www.faunaeur.org. (accessed 4.I.2022)
- BURCKHARDT D. & LAUTERER P., 1989. - Systematics and biology of the Rhinocolinae (Homoptera, Psylloidea). *Journal of Natural History*, 23: 643–712.
- BURCKHARDT D., OUVARD D. & PERCY D.M., 2021. - An updated classification of the jumping plant-lice (Hemiptera: Psylloidea) integrating molecular and morphological evidence. *European Journal of Taxonomy*, 736: 137–182.
- BURCKHARDT D., OUVARD D., QUEIROZ D. & PERCY D., 2014. - Psyllid host-plants (Hemiptera: Psylloidea): resolving a semantic problem. *Florida Entomologist*, 97: 242–246.
- CONCI C., RAPISARDA C. & TAMANINI L., 1992. - Annotated catalogue of the Italian Psylloidea. First part (Insecta Homoptera). *Atti Accademia roveretana degli Agiati*, 242: 33–135.
- DEN BIEMAN C.F.M. & HOEKSTRA P.H., 2021. - The psyllid *Agonosceca succincta* new to the Netherlands (Hemiptera: Aphalaridae). *Entomologische Berichten*, 81(2): 52–54.
- HODKINSON I.D., 2009. - Life cycle variation and adaptation in jumping plant lice (Insecta, Hemiptera: Psylloidea): a global synthesis. *Journal of Natural History*, 43: 65–179.
- OUVRARD D., 2022. - *Psyl'list - the world Psylloidea database*. www.hemiptera-databases.com/psyllist (accessed 4.I.2022).
- SELJAK G., 2020. - Jumping plant-lice of Slovenia (Insecta: Hemiptera: Psylloidea). *Scopolia*, 98: 1–224.
- SOORS J., DEN BIEMAN K. & LOCK K., 2020. - First records of the Mediterranean fig psyllid *Homotoma ficus* (Linnaeus, 1758) (Hemiptera, Psylloidea, Homotomidae). *Bulletin S.R.B.E./K.B.V.E.*, 156: 201–205.
- SPODEK M., BURCKHARDT D. & FREIDBERG A., 2017. - The Psylloidea (Hemiptera) of Israel. *Zootaxa*, 4276: 301–345.
- VERLOOVE F., 2022. - *Ruta graveolens*. In: Manual of the Alien Plants of Belgium. Botanic Garden Meise, Belgium. At: alienplantsbelgium.be (accessed 4.I.2022).

First records for Belgium of the ant species *Myrmica vandeli*

Bondroit, 1920 (Hymenoptera: Formicidae)

Wouter DEKONINCK^{1,2}, Philippe WEGNEZ^{3,4} & François VANKERKHOVEN²

¹ Royal Belgian Institute for Natural Sciences, Vautierstraat 29, B-1000 Belgium Brussels (e-mail: wdekoninck@naturalsciences.be)

² Mierenwerkgroep Polyergus, Sint-Jansstraat 6/2, B-3290 Diest (e-mail: francois.vankerkhoven@formicidae.be)

³ Rue de la Grotte 23, B-4651 Herve (e-mail: wegnez.phil@gmail.com)

⁴ Fourmiswalbru (www.fourmiswalbru.com), association francophone belge pour le recensement des espèces de fourmis présentes en Wallonie et Bruxelles

Abstract

We report the first observations of *Myrmica vandeli* Bondroit, 1920 for Belgium. The species was found in an oligotrophic, undisturbed wet grassland in Richtenberg, Burg-Reuland in 2011 and 2021. This *Myrmica* species is rare in Europe and restricted to open wet meadows, swamps, fens and peatlands. *Myrmica vandeli* is added to the ant fauna of Belgium which now numbers 12 *Myrmica* species. It is possible that *M. vandeli* specimens were previously confused with specimens of its sister species *Myrmica scabrinodis* Nylander, 1846. Hence we suggest to revise all *M. scabrinodis* samples from the south-eastern part of Belgium (from Hautes Fagnes south to Luxembourg) as it is possible that *M. vandeli* was left unnoticed before and identified as *M. scabrinodis*.

Keywords: Formicidae, new Belgian species, Burg-Reuland, wet oligotrophic meadow

Résumé

Nous rapportons les premières observations de *Myrmica vandeli* Bondroit, 1920 pour la Belgique. L'espèce a été trouvée dans une prairie humide oligotrophe et non perturbée à Richtenberg, Burg-Reuland en 2011 et 2021. Cette espèce de *Myrmica* est considérée comme rare en Europe et limitée aux prairies humides ouvertes, aux marécages, aux marais et aux tourbières. *Myrmica vandeli* s'ajoute à la faune des fourmis de Belgique qui compte désormais 12 espèces de *Myrmica*. Il est possible que des spécimens de *M. vandeli* aient été précédemment confondus avec des *Myrmica scabrinodis* Nylander, 1846, son espèce sœur. Nous suggérons donc de réviser tous les échantillons de *M. scabrinodis* provenant de la partie sud-est de la Belgique (des Hautes Fagnes au sud du Luxembourg) car il est possible que *M. vandeli* soit passé inaperçu auparavant et ait été identifié comme *M. scabrinodis*.

Samenvatting

We melden de eerste waarnemingen van *Myrmica vandeli* Bondroit, 1920 voor België. De soort werd gevonden in een oligotroof, niet verstoord nat grasland in Richtenberg, Burg-Reuland. Deze in Europa zeldzame en weinig waargenomen *Myrmica* is in haar voorkomen beperkt tot open natte graslanden, moerassen en veengebieden. *Myrmica vandeli* wordt toegevoegd aan de Belgische fauna die nu 12 *Myrmica* soorten telt. Het is mogelijk dat *M. vandeli* specimens eerder werden verward met haar zustersoort *Myrmica scabrinodis* Nylander, 1846. Daarom suggereren we om alle *M. scabrinodis* stalen van het zuidoosten van België (van de Hoge Venen tot en met GH Luxemburg) te herzien, aangezien het mogelijk is dat *M. vandeli* voordien niet werd opgemerkt en werd geïdentificeerd als *M. scabrinodis*.